

PRIMA

ENGELSKT PORTLAND-CEMENT

HOLICK & CO

LONDON.

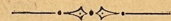
Ständigt lager af nybränd vara hos

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2013

National Library
of Sweden

STOCKHOLM

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET

1879.

PRIMA

ENGELSKT PORTLAND-CEMENT

HOLICK & CO

LONDON.

Ständigt lager af nybränd vara hos

OTTO BLANCK

64 Mäster-Samuelsgatan 64

STOCKHOLM.

STOCKHOLM

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET

1879.

PO

Detta
behöfves
anställda
samt Rom
hydraulis
hos Port
lider inte
fördel på
hvilket s
oss till a
land-cem
begagnan
och öfve
utfärdade
som anv
i London

Por
luften, a
måste m
mat. F
mängd
Tysklan
vägsbro
byggnad

PORTLAND-CEMENT.

Detta cement är så allmänt känt att det knappast behöfves talas om dess företräden. Försök, som blifvit anställda för att utröna hållbarheten hos Portland-cement samt Roman-cement, Puzzolana, Trass, Alunskiffermjöl och hydraulisk Kalk sins emellan, hafva visat att styrkan hos Portland-cementet är så vida öfverlägsen, att det lider intet tvifvel, att detsamma kan användas med större fördel både hvad billighet och varaktighet beträffar, än hvilket som helst af de öfriga. Vi vilja derfor inskränka oss till att nämna några af de ändamål, för hvilka Portland-cementet användes och att gifva anvisningar för dess begagnande; på samma gång vi vidfoga några afskrifter och öfversättningar af åtskilliga intyg som vi mottagit, utfärdade af ingenjörer, arkitekter och andre personer som användt Portland-cement af Herrar Hollick & Cies i London (Greenwich) tillverkning.

Portland-cement, som icke i någon mån åverkas af luften, användes lika väl i de kallaste länder, hvarest det måste motstå frostens inverkan, som i det varmaste klimat. Firman Hollick & Cie i London har i betydlig mängd levererat af sitt cement för statsbyggnader i Tyskland och Frankrike, för några af de största jernvägsbroarne i Holland och Canada och för offentliga byggnader i Indien, Kina samt engelska och holländska

kolonierna, och kunna talrika intyg vitsorda dess framgångsrika användning under de mest olika vilkor och omständigheter.

För byggnadsföretag under vattenytan har måhända Portland-cement vunnit en mera vidsträckt användning än för något annat ändamål. Sålunda har det nästan uteslutande användts vid byggandet af vågbrytare, bryggor, kajmurar, dockor, slussar o. s. v., och på orter, der sand eller grus med lätthet kan fås, har det vunnit en vidsträckt användning till s. k. béton eller konkret *) vid byggandet af hus, villor, magasin etc., då man funnit att kostnaden härför är ojemförligt mindre än för uppförandet af likadana tegelbyggnader, likaså användes det allmänt af skeppsbyggmästare till förhydning af jernfartyg, enär utrönt blifvit, att Portland-cement är ett verksamt medel att förekomma rost.

Portland-cement har under de senare årens lopp i stor myckenhet användts i och för beläggning af gaturtrottoirer dels uteslutande, dels såsom underlag för beläggning med äkta asfalt. För golfbeläggning i kyrkor, jernvägsstationer, packhus, bryggerier, ladugårdar, mejerier, stall, källare, tvättstugor m. m. är det oskattbart. Likaledes är det allmänt antaget af mur- och byggmästare för rappning och till prydnader på utsidan af väggarne, antingen dessa äro byggda af tegel eller annat material, vidare för alla slags listverk, skorstenar, cisterner m. m. samt af skulptörer för fontäner, statyer, balustrader m. fl. byggnadsornamenter.

Hus, som blifvit beklädda med en rappning af detta cement så väl som de, hvilka blifvit uppförda af béton, förblifva alltid fullkomligt torra, enär detta cement är ogenomträngligt för fukt.

*) Béton eller konkret kallas en af stenskärfvor, sand, Portland-cement och vatten sammanarbetad massa.

Då många olika slag af Portland-cement äro i bruk, vilja vi endast påpeka några egenskaper hos prima vara. Först och främst måste det vara mycket fint malet och väl brändt; bildadt till murbruk eller béton skall det kunna motstå en stor belastning och hårda stötar samt uthärda klimatets påkänningar.

När Portland-cement är oriktigt tillredt eller allt för nytt, kan det möjligen spricka; emellertid bör det aldrig, för hvilket ändamål som helst, användas, så vida det icke, nedsänkt i vatten, hårdnar utan att visa tecken till sprickor. De minsta sprickor eller blåsor bevisa ojemn utvidgning, som är ett mycket betänkligt fel.

Portland-cement har vidare den egenskapen att i hög grad inom en viss tid ligga till sig, och kan det med synnerlig fördel förvaras några månader på ett torrt ställe; i synnerhet för mureri- och modelleringsarbeten är det desto bättre, ju äldre det är, naturligtvis inom rimlig, här ofvan antydd, tidsutdräkt.

Om än få konsumenter hafva till sitt förfogande de maskiner, som erfordras till utrönande af Portland-cementets hållbarhet och styrka vid yttre åverkan, kan det icke vara ur vägen att påpeka, det ett sådant rön, när det verkställes med *oblandadt* cement, ingalunda gifver det bästa resultatet, såsom af nedanstående framgår.

Om två stycken eller kuber utaf Portland-cement göras alldeles lika stora med hvarandra, men den ena är af fint eller väl malet cement, den andra af groft, sämre malet sådant, och båda göras oblandade utan sand, så skall den kub, som gjorts af det grofmalna cementet, visa sig vara den starkaste; men om andra kuber göras af samma cement, blandadt med sand i vanlig proportion, så blir förhållandet motsatt, och de kuber, som äro sammansatta af, exempelvis, en del finmalet cement och tre delar sand, kunna motstå en vida större sönderdelnings-

kraft än de, som äro sammansatta af en del grofmalet cement och tre delar sand.

Sådant bevisar tydligen att ju finare ett cement är malet, desto större mängd sand kan det bära och, såsom en naturlig följd häraf, desto bättre och billigare är det arbete, som med detsamma kan åstadkommas. **Hollick & Cies i London Portland-cement** är känt såsom en af de finast malna tillverkningar utaf samtliga engelska cementfabriker.

Vid tillverkning af béton eller konkret för vågbrytare eller grundläggning af hafs- eller flodkajer, likasom för byggnader af béton eller konkret, vare sig uppförda af block eller på annat sätt, måste förhållandet af sand och stenskärfvor vexla betydligt, allteftersom egenskapen hos de tillsatsmaterialier som användas och styrkan hos det arbete, som man vill utföra; dock må sex à tio delar sand och stenskärf till en del cement antagas såsom angifvande de gränser, hvilka man vid ett arbetes utförande vanligen icke öferskrider.

Byggnader af Béton eller Konkret.

För magasin, der en stor styrka erfordras, måste bétonen innehålla en stor proportion cement, men för boningshus är 10 procent cement allt som erfordras.

Sanden måste vara alldeles ren och strid och stenskräffen *separat* rensad vid tillverkningstillfället.

Gatubeläggning med Béton eller Konkret.

Vid gators beläggning och vid uppförande af byggnader af béton eller konkret kan tegelmjöl eller tegelaffall, antingen med sten och sand eller i stället för sådane, med fördel användas i ett förhållande af vid pass sju delar grus eller tegelmjöl och två eller tre delar ren sand till en del cement. Detta bör i torrt tillstånd väl sammanblandas och derpå endast så mycket vatten tillsättas, som är tillräckligt för att göra det hela till en lagom styf massa, lätt att bearbeta. Därefter utbreddes det hastigt på en väl packad grund och bör alltsammans efterhand utläggas i hel tjocklek icke i flera lager.

Endast så mycket béton bör på en gång tillredas, som kan tillbörligen arbetas och utbreddas, innan det börjar hårdna.

Vid beläggning af gator med béton eller konkret bör det glatta öfverlagret påläggas, innan bétonen har helt och hållet stelnat. Detta lager bör bestå af enbart, tunnare cement eller af ett murbruk af omkring en del cement till tre delar strid sand. Om ett par tre dagar blir ett golf, som lagts på detta sätt, så hårdt som sten och lider aldrig hvarken af frost eller regn.

För trädgårdsgångar, golfbeläggning i drifhus, volliärer, källar etc. är två tums tjocklek vanligtvis tillräcklig, men för stall, mera trafikerade gator etc. är en något större tjocklek erforderlig.

Rappning med Portland-cement.

Portland-cementet blandas med ren strid sand och rent vatten till lagom tjocklek. Rappningen af yttermurar sker vanligen med två lager, af hvilka det första plägar innehålla en större mängd sand än det andra, såsom fyra delar sand på en del cement för det första, och tre delar sand på en del cement för det sista lagret.

Innan cementet påslås, bör det lösa murbruket af-rifvas från fogarne och all smuts aflägsnas från ytan, som väl rensköljes med ymnigt vatten. Till och med om den vägg, som skall rappas, bokstafligen blötes med vatten, så är det så mycket bättre, i synnerhet i varmt väder. På en sålunda beredd mur lägges första rapp-

ningen och derpå skåras ytan, medan densamma ännu är mjuk. När en eller högst ett par dagar senare den andra eller slutrappningen försiggår, bör cementet medelst en murslef inslås i skårorna, för att göra vidhäftningen så fullständig som möjlig, hvarefter det hela slätas eller vattrifves som vanligt; ytterligare glättning af ytan göres med ett rifbräde af stålplåt. Om man finner att Portland-cementet hårdnar för hastigt, bör det en eller ett par dagar före användningen utbredas på ett torrt golf. För så vidt det kan åstadkommas, vilja vi också som högst viktigt anbefalla, att rappningen de första dagarne skyddas för solhettan. Största faran vid bruket af Portland-cement är den hastiga afdunstningen af fuktigheten ifrån cementet, innan detta haft tillräckligt tid att hårdna; hvarföre också ett ytterligare blötande eller påsprutande med vatten, sedan ytan blifvit färdigputsad, visat sig särdeles ändamålsenligt.

Blott allt för ofta händer det, att okunnigt arbetsfolk utan nödig tillsyn användes för tillredning af Portland-cement till rappning, och en olycka för Portland-cementet och misskrediterande för detsamma är, att denna, den viktigaste af alla förrättningarne, vanligen försummas.

Ofta utröras större quantiter med vatten, än som hinna gå åt innan stelningstillståndet inträder, och vi befara, att det icke sällan händer, att mer än hälften af det cement, hvarmed murar beläggas, är dödt, det vill säga, att dess egenskaper såsom sådant nästan blifvit förstörda, derigenom att det för andra gången uppblandats med vatten och möjligen litet grand nytt cement.

De undersökningar, som äro gjorda med Adies maskin, visar att så behandlad cement förlorar från hälften till två tredjedelar af sina egenskaper, och dylika försök an-

gifva blott allt för tydligt den stora skada som uppkommer vid en andra utspädning med vatten, för att icke tala om den ännu större skada det tager genom en tredje tillsats af vatten; efter det stelningen delvis redan inträdd.

Intyg

om Hollick & C:s Cement.

Internationella utställningen i Filadelfia 1876.

Förenta staternas »Centennial Commission» har låtit sig föredragas juryns berättelse och tillerkänner ett pris i öfver-
enstämmelse dermed.

Filadelfia den 2 Dec. 1876.

Centennial Commissionens utlåtande.

Utställningsföremål: *Portland-cement.*

Utställarens namn och adress: *Hollick & Cie, Green-
wich, England.*

Undertecknade, som undersökt nedannämnde artikel, få
vördsamt anmäla densamma till Centennial Commissionen för
erhållande af pris, på grund af följande skäl: »Detta Portland-
cement är af utmärkt beskaffenhet och gifver ett murbruk
af stor styrka, hårdhet och fasthet.»

Q. A. Gillimore.

J. Q. Campbell,

Sekreterare.

J. R. Hawley,

President.

Jag, undertecknad, Henri Joseph Wonters, entreprenör för militärbyggnaderna i den befästade staden Gravelines i Frankrike, förklarar mig härmed hafva, till alla slag af byggnader, i vidsträckt skala använt *Hollicks i London Portland-cement*, och har alltid funnit detsamma fullkomligt tillfredsställande, när helst jag använt det. Det hårdnar bra, och en gång hårdt liknar det sjelfva stenen i hållbarhet, hårdhet och motståndskraft.

Sådana äro de resultater som erhållits, närhelst ifrågasvarande cement blifvit af mig begagnadt.

Gravelines den 29 September 1865.

Wonters Martin.

Uppvisadt för mig, Maire i staden Gravelines, för bestrykande af Herr Wonters Martins namnteckning, entreprenörens för befästningsverken här i staden.

Gravelines den 29 November 1865.

Mairen.

S. Le Roy.

Albion jernverk och mekaniska verkstad, Holland Street, Blackfriars Road, London den 31 Januari 1866.

Herrar Hollick & Cie, London.

Äberopande Eder skrifvelse af den 19 dennes, bedja vi få afgifva det intyg, att vi, under den tid Ni försett oss med Portland-cement, haft alla skäl att vara tillfredsställda med dess egenskaper.

Vi förblifva etc.

J. & G. Rennie.

Cementet från Herrar *Hollick's & Cie* fabriker, London, får, så vidt det är lika med de insända profven, användas vid uppförandet af de nya Kasernerna härstädes.

Wilhelmshafen den 14 December 1869.

Vogler,
Arkitekt.

Med *cement* från Herrar *Hollick & Cies* fabrik, London, hafva försök anställts vid härvarande byggnadsföretag.

Cementet har användts för rappning och gjutning, samt visat sig fullt lämpligt för båda ändamålen. Det stelnar väl och har ypperligt motstått atmosfärens inflytande under vintern.

Wilhelmshafen den 14 December 1869.

Feyerabend,
Arkitekt.

Tramnere, invid Liverpool den 16 Novbr. 1875.

Herrar Hollick & Cie, Cementfabriken, Greenwich.

Det är mig ett sannt nöje att intyga, det jag i stor skala begagnat mig af *Edert cement*, till förhyrdning af några af de största jernfartyg, byggda på Mersey, och att jag alltid haft all möjlig orsak, att vara tillfredsställd med dess utmärkta egenskaper.

Jag är etc.

W. Makinson.

Skeppsvarf och Mekanisk Verkstad Baffin Street,

Liverpool den 17 November 1875.

North Works, Blackstone Street.

Herrar J. Cliff & Son, Liverpool.

För våra nya skepp hafva vi använt omkring 1,000 fat af Herrar *Hollicks cement*, levereradt af Eder, och är det oss ett nöje att intyga, det vi varit i alla afseenden tillfredsställda med detsamma.

Vi äro etc.

W. H. Potter & Cie.

gen. W. Potter j:or.

Byggnadsentreprenören Franz Siecke härstädes har för nedannämnda styrelse under loppet af åren 1873—1875 uppuppfört åtskilliga byggnader, hvilkas yttermurar blifvit rappade med Portland-cement.

För rappning af dessa byggnader har entreprenören Frans Siecke begagnat *cement från Herrar Hollick & Cies fabriker* i Greenwich, London.

På begäran af Herr Siecke å Herrar *Hollick & Cies* i London vägnar är det oss ett nöje att härmed intyga, att det cement, som användts till rappning af ifrågavarande byggnader, varit till vår fulla belåtenhet.

Wilhelmshafen den 19 November 1875.

Styrelsen för Kejsarl. Marin-förvaltningen:

Klinckenberg.

Grohmann.

10 London Street, Fenchurch Street,

London den 2 December 1875.

Herrar Hollick & Cie, Greenwich.

Härmed hafva vi nöjet att intyga, att vi under flera år använt *Edert Portland-cement* till förhydning af våra jernfartyg, och hafva varit fullkomligt tillfredsställda med detsamma. Vi finna det vara ett verksamt medel mot rost, och bibehålla sina egenskaper under årtatal.

Vi äro etc.

p. p. J. & W. Dudgeon.

A. J. Dudgeon.

Wellington Mekaniska Werkstad, Boundary Street, N.,
Liverpool den 4 December 1875.

Herrar Allan Bros. & C:ie hafva en tid bortåt använt
Herrar Hollick & C:ies Portland-cement till skydd för jernet
å deras ångbåtar. Cementet har varit alldeles tillfredsställande
och användas samma fortfarande.

W:m Wallace,
Öfveringenjör.

Bremerhafen den 8 December 1876.

På begäran af Herr Chr. Lübben härstädes, är det mig
ett nöje intyga, att det engelska Portland-cementet, som af
honom levererats för byggande af örlogshamnen, Kaiserhafen,
varit till min fulla belåtenhet, och att leveransen var utförd
med omsorg och skyndsamhet. Det levererade fabrikatet var
från Herrar *Hollick & C:ie London* och hade den utmärkta
egenskapen, att snart blifva fulkomligt hårdt, både i öppen
luft och under vatten.

På hamnbyggnadsstyrelsens vägnar:

Hanckes,
Ledamot af Styrelsen.

Oldenburg den 9 Februari 1877.

På begäran af Herr Chr. Lübben i Bremerhafen få vi
härmed intyga, att han under en följd af år försett oss med
det cement, som för våra jernvägsbyggnader erfordrats; att
vi inalles från honom erhållit omkring 5,000 tons, och att
vi funnit den till oss levererade varan af *Hollick &
C:ies London* tillverkning, af utmärkt beskaffenhet. — Ce-
mentet har användts hufvudsakligen för grundläggning af
brobyggnader.

H. Meyer,
Öfverbyggmästare.

Transsumt af ett intyg i Herrar Wier Bros. & C:ies ego,
Halifax, Nova Scotia.

Halifax den 17 Februari 1877.

Efter att på Eder begäran hafva provvat *Hollicks cement*, hysa vi intet tvifvel att rekommendera detsamma såsom varande verkligt prima vara.

Första försöket anställdes med rent cement; andra försöket med cement och sand till lika delar.

Profven togos i stadens försöksanstalt.

Eder etc.

Brookfield, Romans & C:ie.

Stretton Court, Parkstone, Dorset den 18 Oktober 1878.

Herrar Hollick & C:ie, Greenwich.

Vid försök med Edert cement, likasom med andra an-
sedde tillverkares, har jag funnit att *Edert cement*, när det
blandats med två delar sand, *gifvit det fastaste murbruk*.

För denna orsaks skull föredrager jag det nu framför
andra vid byggandet af en vågbrytare och flera hus af konkret.

De proportioner jag begagnar äro: en del cement till
elfva delar sand och grus för tjocka väggar, och en del ce-
ment till åtta delar sand och grus för tunna väggar.

Först gör jag ett murbruk af sand och cement, och
derpå slår jag grus häri, men jag låter icke cementet täcka
grusstenarne. Mitt ändamål vid detta tillvägagående är att
erhålla af cementet ett så starkt murbruk som möjligt, och
att sorgfälligt undvika den misshushållning med cementet, som
skulle uppstå genom att låta detsamma betäcka grusstenarne.

Archibald C. Ponton.

Arkitekt & Civilingenjör.

Herr Otto Blanck har sedan några år härstädes hållit till salu *Engelskt Portland-cement*, bärande fabriksmärket *Hollick & Cie London*, hvilket cement af undertecknade blifvit användt till de mest olika arbeten, såsom murning under vatten, samt murning under och ofvan jord, till béton, till putsning och rappning af väggar, till golf i källare, magasin, ladugårdar m. m. och lemna undertecknade med nöje det intyg, att detta cement visat sig vara af ypperlig beskaffenhet. Det Hollick'ska cementet brinner fort, visar en fin yta, är synnerligen starkt, och har utmärkt väl motstått inverkan af våra kalla vintrar.

Stockholm den 28 Februari 1879.

A. T. Gellerstedt,

Professor v. K. Tekn. Högskolan.

Carl Sandahl,

Arkitekt.

G. Tecktonius,

Förvaltare, Thorsåker & Wäsby.

Asfaltbolaget.

A. H. E. Fich.

A. G. Sällström,

Mur- & Byggmästare.

A. M. Svensson,

Byggmästare.

Hans Hallström,

Mur- & Byggmästare.

Hj. Wahlén,

Mur- & Byggmästare.

Joh. Möller,

Byggmästare.

Undertecknad har användt af ofvannämnda cement för åtskilliga tekniska ändamål, och instämmer i ofvanstående vitsord rörande varans godhet.

Joh. Ohlsson,

Teknisk Fabrikant.

På begäran af Herr Otto Blanck, som under åren 1877 och 1878 levererat till oss *Engelskt Portland-cement af Herrar Hollick & Cies i London tillverkning*, få undertecknade härmed intyga, att detta cement visat sig vara af en utmärkt beskaffenhet och särdeles lämpligt till gjutning af bildhuggeriarbeten, alldenstund cementet brinner fort och lemnar en mycket fin yta; äfven i hållbarhet är *Hollicks cement* synnerligen framstående.

Stockholm den 18 Februari 1879.

H. Nerpin,

Ornamentsbildhuggare.

W. Hoffman,

Ornamentsbildhuggare.

Axel Notini,

Ornamentsbildhuggare.

Det af Herr Otto Blanck till undertecknade levererade *Engelska Portland-cement*, med firman *Hollicks & Cie i London* märke, har alltsedan år 1876 af undertecknade blifvit användt till gjutning af såväl finare som gröfre konsoler, figurer m. fl. bildhuggarearbeten, och äro bland annat samtliga cementdekorationer uti Bolinderska palatset, Blanchs nya Theater af oss tillverkade af denna ypperliga cementsort. Det af Herr Otto Blanck importerade fabrikat eger alla de egenskaper ett för bildhuggare erforderligt godt cement bör hafva, nemligen fin siktning och skyndsamt brinnande, samt, sedan massan stelnat, en särdeles fin yta och ovanlig hållbarhet, som synnerligen väl bestått profvet under denna vinter, hvadan det Hollick'ska cementet förtjenar det största erkännande.

Stockholm den 28 Mars 1879.

Stahl & Dinnsen,

Bildhuggare.

1877
t af
teek-
af en
ag af
lem-
ement

erade
Lon-
lifvi
soler,
samt-
anchs
tsort.
la de
bör
samt,
håll-
vin-
a er-

BLANCKS BRÄDGÅRDAR

STOCKHOLM

Mäster-Samuelsgatan 64 & 66 och Munklägersgatan 5 & 7.

Stort och välsorteradt lager af

Plankor, Bräder, Läkt, Golfbräder, Reglar och Lister,
Bjelkar och Sparrar

af furu och gran, i alla dimensioner och kvaliteter.

Klufven Takspån.

Prima Engelskt Portland-Cement

i originalfat om 425 R.

Med hvarje Londonångare inkommer nybränd vara af
utmärkt beskaffenhet.

TILES

eller Engelsk Stenmosaik till förstugor, korridorer, kakelugnsplaner m. m.

Billiga pris. Förmånliga betalningsvilkor.

OTTO BLANCK

STOCKHOLM.

